

...aaron niet alleen
...ds met een paar

...groter bedrag en
...an deze f 145.000
...t terrein niet be-
...tig behoort op

...totaal f 1.181.000.
...oor artisten etc.
...aten en verlangen
...edsel, deze zout-
...wij dan al zo ver-
...kken en dat nie-
...de helft van het
...reestelijk naar de
...brengen die gren-
...eld, waardoor we
...raan onze wereld

...eau van een half
...de uitgaven praat

...land zich bezint
...t het terrein van
...rtpakkettenactie
...c. en zelf de bij-
...overzee meer en
...t het meeleven,
...rkelijk is.

...kje het met onze
...zal zijn. Wij kun-
...ren over hebben,
...et besteden voor
...et onze principes
...res niet? Vraag
...onmiddellijk op

...uitge-

...rk"
...LDER.

...bij den
...et Woord
...eker des
...eken en
...beweging
...om den
...hen zijn.

...at sterve.
...d om de
...baarheid.
...d. Bloed
...e dingen

...gen den
...ering en
...Tekst-

...nd door

...ties van
...es, pree-
...in toe te
...den op-

...de R.B.-
...5.—

...st"
...EEST.
...l-Ameri-
...Amerika

...n wijlen
...t slechts

...a blijven

...OES

Voor Godes Woort ghepreesen

"Wat Nederland van 1813 tot 1863 geworden is, dat zien we. Wat het, op dit spoor, worden zal, is, ook zonder ongemeene scherpzinnigheid, te voorzien. Wat, bij christelijken zin een ootmoedig en heilbegeerig Nederland zou kunnen worden, dat berekene hij, die de uitgestrektheid van Gods beloften aan Natiën die Hem dienen, berekenbaar acht. Gelukkig Nederland, en hier wensch ik ook het Huis van Oranje, nog als van ouds, in den geliefden naam van Nederland te omvatten, indien het behoefte gevoelt om weder te keeren tot den God, wiens duizendwerf verbeurde gunst misschien nog voor ons weggelegd is, indien het, door schuldbesef en aanbidding, zich het uitzigt opent, om, gespaard en gelouterd, een toonbeeld van Gods genade te zijn, tot in de verste nakomelingschap....."

GROEN VAN PRINSTERER.

(Slotzin Handboek der Geschiedenis van het Vaderland.)

BIJ DE TROONSWISSELING

B. HOLWERDA

Nationale feesten zijn, misschien, de meest dubieuze en daarom de moeilijkste van alle. Want ze plegen in hooge mate onwettelijk te zijn. Aan feestbetoon kleeft meestal reeds het bezwaar, dat het de feiten, die stof tot blijdschap geven, begraaft in getier en geroezemoes; alsmede het gevaar, dat het de feiten, die tot bezorgdheid manen, vergeten doet. Maar die gevaren ontvangen een hoog exponent, zoodra het feestprogramma in oranje kleuren wordt gedrukt vanwege het „nationale“ karakter.

En het staat te vreezen, dat de komende feestelijkheden in dat opzicht wel de kroon zullen spannen. Overal werden de voorbereidselen getroffen: slingers en bloemen, ontelbare lichtjes en vlaggen; alom groote kronen boven de straten; een festijn van licht en kleuren. Vroolijke marschen, vuurwerk, en een feesthoudende menigte; maar de feitelijke toestand van t r o o n en r i j k zal de meesten niet bezig houden. Om van de werkelijke situatie in de kerk maar te zwijgen.

Het laatste is thans ook allerminst in geding, vindt men. Het zijn toch de n a t i o n a l e feiten, die thans de aandacht spannen, tenminste dienen te spannen? En het nationale — dat is toch wat alle onderdanen des rijks verbindt, en niet wat hen geestelijk en kerkelijk scheidt? Het specifiek Christelijk en kerkelijk woord zou toch thans rectorisch zijn? Natuurlijk, de kerk mag binnen het groote raam ook haar bijdrage leveren in de herdenkingsdiensten en gebeden. Voor religieuze wijding en glans komen deze dagen zeker in aanmerking, mits die religie dan ook maar „nationaal“ — dat wil zeggen: algemeen-neutraal — wil zijn, en geen dienst van God naar den weg, dien men alom een secte noemt. De kerk zal ingeschakeld zijn, doch over de merkteekenen van de ware en valsche kerk zal men zich zeker bij deze diensten niet druk maken, noch over het gebod, dat ieder schuldig is zich bij de ware kerk te voegen. Daarvoor zijn andere tijden en plaatsen, als men ze tenminste nog hebben wil.

We zijn in deze week dus nationaal. En laat niemand nu de feeststemming verstoren met te vragen naar „nationaal en internationaal naar de Schriften“. Want zal heel de natie haar eenheid demonstreeren in een gemeenschappelijke vreugde, dan moet ge zeker ditmaal het „nationale“ niet te serieus nemen, maar genoegen nemen met de vage grootst-gemeene-dee-erideeën daaromtrent. Men is vandaag slechts in zover nationaal, als men bereid is het nationale..... te vergeeten! Want de meesten van hen, die komen

tot dit nationale feest, hebben hart en ziel overgegeven aan een internationaliteitsideologie: ze ijveren voor den wereldstaat, waarin alle nationale zelfstandigheid ondergaat. Straks dansen de menschen op het „nationale“ feest, en ze weten niet wat ze doen. Want ze applaudisseerden eerst voor de U.N.O.-leuzen, en wisten ook toen niet wat ze deden.

Er zullen wel zelden feesten zijn gearrangeerd, waarbij zoo sterk op het „nationaal“ karakter den nadruk werd gelegd, terwijl tegelijkertijd de harten zoozeer van het waarlijk nationale vervreemd bleken te zijn. En neem het den menschen eens kwalijk! Zelfs de Christelijke pers heeft in de laatste maanden het haar roeping geacht blijk te geven van haar ontroering over het afleggen van den Olympischen eed, en over het ontsteken van het Olympische vuur. En ook zij heeft meermalen haar lezers geleerd groote verwachtingen te hebben van dit sportevenement voor de internationale verbroedering. Dat het nonsens was, bewees diezelfde krant, want zij vulde haar andere kolommen met berichten over den „koude oorlog“ in Berlijn, en de warme gevechten in Palestina. De actuele feiten bleken geen verhinderende deze athletiek-wedstrijden dienstbaar te achten aan den wereldvrede; dat de sport hier de plaats innam van het kruis werd niet verstaan, evenmin als het gebod om alleen bij den HEERE te zweren de ontroering over dien eed bleek te verhinderen. Tegelijk kon men den nationalen trots voeden; het waren toch maar enkele Nederlanders, die gouden medailles behaalden. De Nederlandsche vlag ging enkele malen in den mast; en een blad, dat meermalen in verband met de Indië-politiek zijn seefwezen geuit had — onze vlag werd zoo internationaal naar beneden gehaald, — zag zelfs kans zijn abonné's hierover te troosten met de Nederlandsche prestaties op de Olympiade: de eer van onze vlag was weer gered. Als zelfs de Christelijke dagbladders zoo beurtelings nationale en internationale sentimenten voedt, is het niet te verwonderen dat het volk slaperig wordt. En als vlaggevertoon in een stadion reeds kan troosten over het kwaad der rijksontbinding, ja, dan zit de smart niet erg diep, geloof ik.

Als de klacht van één der Kamerleden, dat men bezig was het koninkrijk te vermoorden, gewettigd was, en als die moord inmiddels zijn beslag kreeg in de grondwetsherziening, dan mag het volk toch wel toezien, juist op nationale feestdagen als deze, waarbij de kroon van het koninkrijk van Moeder op Dochter overgaat. Wee het volk, dat zich dan over de positie van de kroon niet druk maakt. Want op hetzelfde

oogenblik is de algemeene illuminatie niets anders dan massale verduistering. Maar het staat te vreezen, dat de grondwetsherziening bij deze nationale feesten welnigen zwaar op de maag zal liggen, omdat ze zich over de feiten niet bekommeren, of zich daarover heel haastig en oppervlakkig troosten. En hun feest wordt een roes.

Want de feiten zijn inderdaad bijzonder: een Vorstin, die een halve eeuw mocht regeeren, en dat in een tijd van groote spanningen — tweemaal tijdens haar bewind een wereldoorlog! Die enkele jaren in ballingschap vertoefde, en toch terugkwam, en nu afstand doet ten behoeve van haar Dochter. De continuïteit van de dynastie bleef gehandhaafd. En dat zegt wat, juist in deze periode, waarin de meeste tronen werden afgebroken. Ieder kent voortis de zegeningen van Haar langdurig bewind, en de kwaliteiten van Haar regering: rechtvaardig, wijs en zacht. Daar is alle reden, om daarover feest te vieren. Als ons volk nu ook maar metterdaad dezen zegen verstond en te waardeeren wist! Als de menschen, die nu rondom den troon gaan dansen, dat maar deden, nadat ze getoond hadden in volen ernst waarachtig om dien troon geschaard te willen staan. Maar juist in deze dagen kan ik maar niet vergeten die zinsnede uit het Kamerverslag betreffende de jongste grondwetsherziening: de positie van de Kroon der Unie is vaag! Wat is een volk, dat speelt v a n w e g e de overdracht van de kroon, nadat het eerst speelde met de positie van die kroon?

Niettemin: de roeping is er voor de kerk, om zoowel het jubileum der aftredende Koningin als de inhuldiging der nieuwe Vorstin te begeleiden met haar gebeden en dankzeggingen. Zulks naar het apostolisch woord, dat zulks goed is en aangenaam voor God, onzen Zaligmaker (1 Tim. 2). Dat zegt diezelfde Paulus, die eens stond in Athene, met het altaar „voor den onbekenden God“. De man met een wereldmissie, die zijn i n t e r n a t i o n a l e bijbel sprak: De God, die de wereld gemaakt heeft, en alles wat daarin is, heeft uit eenen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt, om op den geheelen aardbodem te wonen. Maar de man, die tegelijk Gods bestel eerde in het n a t i o n a l e leven: bescheiden hebbende de tijden te voren verordend, en de bepalingen van hun woning. Paulus verkondigde God, die door zijn scheppingsdaad internationale verbanden had gelegd, en tevens nationale onderscheidingen had teweeggebracht, en die zoo voortschreed tot den dag der verlossing. Immers, Hij deed dit alles, opdat ze den Heere zou-

den zoeken. In één woord heeft hij den zin van nationaal en internationaal gevat. De handhaving van het internationaal verband en van het nationale onderscheid vindt haar zin in de religie. En Hij, zoo vervolgt Paulus, heeft daarom de tijden der onwetendheid overgezien, de onwetendheid, die zich openbaarde in den cultus van den onbekenden God. Want Hij maakt zich thans bekend, en verkondigt nu allen menschen alom, dat ze zich van hun valsche religiositeit bekeeren zullen, omdat Hij een dag gesteld heeft, waarop Hij internationaal den aardbodem rechtvaardig zal oordeelen door Christus Jezus.

Wie Hand. 17 legt naast het woord van 1 Tim. 2, kan nooit meer de nationale feiten van regeringsjubileum en troonwisseling isoleeren van Gods internationalen verlossingswil, en evenmin de internationale omstandigheden van vandaag losmaken van Gods genadig bestel over ons nationale leven. Want het is alles nu opgenomen in den grooten gang, waarmee God komt van Golgotha naar den dag, waarop Hij ook ons volk door Christus rechtvaardig oordeelen gaat. We zien vandaag terug naar 1898, en zeggen: vijftig jaren! Maar daarachter zie ik God, onzen Zaligmaker, die ook deze halve eeuw gebruikte om zich hier en in de overzeesche gebiedsdeelen bekend te maken in Christus, en die al die jaren ons volk verkondigde, dat het zich bekeeren zou. We zien vooruit naar de toekomst onder Koningin Juliana, en veel is nevelig; maar één ding zie ik heel scherp: Christus komt nabij, om de volkeren te oordeelen in rechtmatigheid.

Nu wil ik al het bijzondere zien, heel den zegen, dien ons volk in onderscheiding van andere volkeren ontving. En ik kan danken: er staat nog een troon in Nederland, en de dynastie bleef behouden. Een Koningin gaat heen, die haar ambtseid niet verloochend heeft, en de kerk heeft vijftig jaren een stil en gerust leven ontvangen uit Zijn genade, door haar dienst. God gaf door haar de kerk de mogelijkheid van een leven in alle godzaligheid en eerbaarheid. En Hij wilde de zaligheid van ons volk. Maar nu moet ik ook bidden, want ons volk rookt in massa voor den onbekenden God; en het oordeel nadert over de weigering der bekeering. En de kerk? Een stil en gerust leven heeft ze gehad, maar waar is de dankbaarheid, die zich bewijst „in alle Godzaligheid en eerbaarheid“?

Koningin Juliana beklimt den troon. En ik erken den zegen der continuïteit, temeer nu overal in het buitenland de revolutie oploopt. Nóg is de genade over de kerk, en over heel ons volk, groot. Er zijn nog

mogelijkheden, en ik wil danken God, onzen Zaligmaker. Maar de zorg is groot: de positie van de Kroon is in de nieuwe grondwet vaag. Dat is vandaag benauwend: een eed op de grondwet, maar niemand zegt wat die constitutie precies inhoudt; de vastigheden van het geschreven recht gaan wankelen, en we moeten maar vertrouwen hebben in wat de regering straks gaat doen. De nevel rondom de kroon is ondoordringbaar dicht geworden, ten spijt van alle illuminatie. Wat gaat het worden? Wisseling van personen, die de kroon dragen naar het welbehagen Gods en bij zijn gratie? Of vervanging van den troon door een anderen stoel, waarvan zelfs het ontwerp nog niet bekend is, ook al heeft men reeds een weidschen naam ervoor gevonden? Wie den revolutiegeest onderkent, die bij de grondwetsherziening zich vertoont, huivert en hij zal met groote ontroering voor Hare Majesteit Juliana bidden. En voor de kerk hier en in Indië tevens. Dynamiet onder haar troon betekent, dat de lading wordt aangebracht onder den vloer der kerk. Want de positie van haar Kroon is een levenskwesitie voor de kerk, en voor de verlossing van de volkeren hier en ginds. God, onze Zaligmaker, zij Haar en daarin ons genadig! Bij haar ambtsaanvaarding zie ik Christus komen, met een rechtvaardig oordeel over kerk en volk. Het oordeel is rechtvaardig, want wat heeft Nederland gedaan met zijn genade in de vijftig jaren, waarin Koningin Wilhelmina den scepter zwaalde?

Daarom is elk feestvertoon, dat zich losmaakt van den hoogen ernst der afgekondigde genade en van de strakke dreiging van het afgekondigde oordeel, zonde. Want de genade van de bekendmaking der waarheid is nooit zonder bevel van geloof en bekeering; en de dreiging over de ongehoorzamen is nimmer ijdel. Is er een nationaal feit ná Pinksteren? Een regeringsjubileum, nu de tijden der onwetendheid zijn voorbijgegaan? Maar dan is geoordeeld, wie thans het gebed van den onwetende blijft bidden. Is er een nieuw begin bij de continuïteit van het oude Oranjehuis? Maar dan wordt het zaak om uit te kijken, en met nadruk de kerkvraag te stellen. Want de altaren voor den onbekenden God zijn thans den Heere een gruwel. Zeker, als ze den naam van Christus annexeren, en onderwijl de kennis der waarheid wegnemen. Er is geen verontschuldiging meer voor de onwetendheid.

De troonswisseling is bij uitstek dag van zelfonderzoek voor ieder, of hij onder een Christelijken naam niet misschien onchristelijke leer of leven voert.

VOOR GOD WIL ICK BELIJDEN

D. WIJNBEEK

Het levensdevies van de bekende persoonlijkheid, z.g. historische woorden, missen vaak elken grondslag of zijn ons op verwarrende wijze overgeleverd.

Luther sprak nimmer op den Rijksdag te Worms: „Hier sta ik, ik kan niet anders“; Willem van Oranje is nooit bij het vertrek van Philips den Tweede uit deze landen aanwezig geweest, zoodat hem zeer zeker de woorden: „Niet de staten, maar gij, gij, gij.....“ nooit konden worden toegevoegd.

Zoo ook is door de voorbijgegangene 50 jaren onder de regering van Koningin Wilhelmina het zoo bekende: „Christus voor alles“ op wonderlijke wijze tot een devies uitgegroeid.

Nimmer vormden zij echter het onderdeel van de toespraak van onze Koningin, maar zijn deze in het Fransch geschreven woorden geplaatst door Haar onder haar portret in het jaar van herdenking van Nederlands onafhankelijkheid. Als geschenk van den Zuid-Amerikaanschen Bond voor Wereldvrede, bood Mevr. Angela de Oliveira da Costa aan H.M. een copy aan van den Christus van den Andes. De beide Zuid-Amerikaansche republieken Argentinië en Chili hadden ter herinnering aan den tusschen beide landen gesloten vrede op het grootsche Andesgebergte een geweldig Christusbeeld opgericht, gegoten uit het brons der kanonnen. Een Christusbeeld, waarvan de toen aangeboden copy staat in het trappenhuis van het Vredespaleis te 's-Gravenhage, een afbeelding, waarbij de Heiland op onbijbelsche wijze het kruis in de hand houdt.

Aan genoemde Mevr. da Costa werd H.M.'s portret overhandigd met handteekening en de woorden: „Christ avant tout“. De vaak zoo grillige historie bracht dit woord naar voren, waarop H.M. in 1939 terugkwam in een radiorede met de woorden:

„Omdat velen mij gevraagd hebben naar mijn persoonlijk geloof en persoonlijke ervaring en mij herinnerd werd aan de woorden: „Christ avant tout“, die ik eens neerschreef, voeg ik ten besluite het navolgende nog hieraan toe.

De ervaring, die aan die woorden ten grondslag ligt, is mijn leidster geweest om tot bovenstaand inzicht te komen. Ik hoop aan die woorden: „Christus voor alles“ tot aan mijn laatste ademtucht trouw te blijven. Daartoe geve Hij mij de kracht“.

Voor God wil ik belijden. Te schrijven over het leven van H.M. als lid der Ned. Herv. Kerk, als geloofge, legt ons een dubbele kiem op. Het leven van onze Vorstin, waarin reeds zooveel aan het openbare leven moet worden prijs gegeven, weerhoudt ons, een oordeel of omschrijving te geven van Haar geloofsleven. Zij was het, die altijd met de meeste gestrengheid er voor heeft gewaakt, dat Haar kerkgang een bezwaarswaardigheid werd. Ons volk was in die opzichten maar al te vaak niet fingevoelig, maar wanneer men praatte met de kosteren der Haagsche kerken, kon men altijd weer, zooals uit den mond van den bekenden Heer Vader, koster der Grooten Kerk te 's-Gravenhage, vernemen, dat slechts een paar minuten voor den aanvang van den dienst bericht werd gezonden, dat H.M. den kerkdienst wenschte bij te wonen. Moest vroeger een zwaarder offer worden gebracht aan protocol en uiterlijk vertoon, vooral na de malaisejaren bracht de eenvoud van ons hofleven ook hier meer normale verhoudingen. In de hoofdstad, tijdens het jaarlijkse bezoek, werd meestal plotseeling een of andere kerk bezocht, daarmee afwijkend van de traditie, den dienst in de nabij het paleis gelegen Nieuwe Kerk bij te wonen. Wel zeer eenvoudig was dit alles in tijden van ballingschap en na-oorlogsch Nederland.

De van Dorp uit Londen vertelde mij, hoe vaak onvermoed door de andere kerkgangers, ook H.M. bij een avondmaalviering naar voren trad om zich onder de mede-avondmaalgangers te scharen. Zoo woonde onze Koningin altijd de diensten bij voor de marechaussee in de nabijheid van Haar landhuis in Engeland. Maar toen in ontredderd Nederland de Landsmoeder een villa in het geteisterde Scheveningen uitloosde als Haar tijdelijk verblijf, werd ze voor mij op die Zondagen de gewone kerkmenschen, zooals ze zich dit zelf wenschte. Na de Godsdienstoefening in de Badkapel liep H.M. dan een paar straten om en had als ieder Hollandsch huisgezin, dat den Zondag eerbiedigt, het uurtje van koffiedrinken in het kleine huis aan den breeden weg, waar de tram langs reed en velen haar onvermoed zijn gepasseerd.

Overziende deze 50 jaar, denken we terug aan de inhuldiging, welke op persoonlijk verzoek van H.M. werd geopend met een kerkdienst, waarin de hofpre-

diker, Dr van der Flier, voorging naar aanleiding van de woorden uit Psalm 29: „En nu, wat verwacht ik, o Heere; mijne hope is op U“.

Na de vermoeiende weken werd op gelijke wijze het feest der inhuldiging besloten met een kerkdienst in hetzelfde gebouw. Dan treft ons echter, wat ons tot nu toe steeds pijnlijk verbaast, hoe juist de omgeving van het Koninklijk gezin niet begrijpt de betekenis van zulk een persoonlijke daad. Ook in 1898 beschouwden de aanwezigen dezen laatste dienst slechts als een wijdingsvolle plechtigheid en slechts twee ministers waren in staat de psalmen en gezangen mee te zingen.

Voor God wil ik belijden. Zoo sprak het 18-jarige meisje bij de aanvaarding der regering.

Hoog is mijn roeping, schoon de taak, die God op Mijn schouders gelegd heeft. Ik ben gelukkig en dankbaar, het Volk van Nederland te mogen regeren, een volk, klein in zielental, doch groot in deugden, krachtig door aard en karakter.

Het was in de tijden, toen o.m. keizerin Elisabeth van Oostenrijk door een anarchist werd vermoord. Wat later bleek, in het eerste tiental jaren dezer eeuw, een tijd van koningsmoorden als die van Servië en Portugal, komt ook in 1898 naar voren, als de jonge Koningin, op de vraag van een hofdame, antwoordt: „Beangst ben ik niet, want ik weet, dat ik gedragen word door de gebeden van Gods kinderen“.

In haar leven komen dan hoe langer hoe meer de persoonlijke accenten in haar woorden naar voren. Na moeilijken tijd van levensgevaarlijke ziekte en droeve teleurstelling spreekt zij in 1904 tot de adelborsten: „Onze groote vlootvoogden namen Gods Woord tot richtsnoer van hun leven, en beschouwden vroomheid als de eerste deugd“.

Zoo onthult Koningin Wilhelmina het standbeeld voor Graaf Willem Lodewijk te Leeuwarden, twee jaar later, waarbij zij o.m. zegt:

„Eén God, één volk, één land, ziedaar de band in dagen van gevaar gevlochten tusschen de zonen van Graaf Jan van Nassau en het volk der lage landen. Hij, die zooveel der Friezen Vader genoemd werd, heeft de zonen van Frieschen stam aangevoerd in den grooten strijd voor verdraagzaamheid en onafhankelijkheid, gevoerd door de Vereenigde Nederlanden“.

Het leven verdiept de woorden van onze Vorstin. Onnoodig is het aan te halen haar redevoering bij het standbeeld van De Coligny in 1912 te Parijs. Een jaar later spreekt zij op een zendingsconferentie:

„Moge de waarheid, die in Christus is, de duisternis der menselijke ellende beschijnen, en moge de onnaspeurlijke rijkdom Zijner Goddelijke liefde onvergankelijke blijdschap wekken in de harten van alle schepselen Gods“.

Dan komt de nood over ons vaderland en op het eerste mobilisatie-kerstfeest wordt de algemeen bekende kerstgroet uitgesproken:

„Het kindeke Jezus heeft ten allen tijd veel vertrouwen gevraagd. Het vraagt dit nog steeds. Aan ons de fiere moed Het dit te schenken. Laten wij met de Herders gaan in het gebed naar de kribbe, naar het kruis, met AL onze noden en vragen. Tot ten slotte ons vragen verstemt en ons gebed en geloof overgaan in aanbidding“.

Is de oorlog wapenstilstand geworden, bedreiging van den troon verandert zich in spontane huidebetuiging na het z.g. November-alarm. De Christelijk sociale arbeidersorganisaties spreken H.M. toe met de woorden:

„De betekenis welke gij aan deze ure wilt geven wordt door Mij zeer gewaardeerd. Wij zijn veilig geweest in Gods hand. Wij voelen, dat Zijne leiding aan onze historie gegeven, opnieuw is bevestigd. Wat was en is, zal ook in de toekomst zijn.“

Het Evangelie behoort ook aan de toekomst, het is aan geen tijd gebonden; het gaat met ons mede; het gaat ons voor.

Daaruit Mijn kracht puttende in den nieuwen tijd-kring, die zich voor ons vaderland ontsluit, is het Mijn wensch met Mijn geheele volk samen te werken, ten einde op te trekken het vele, waarvoor de hoeksteen thans gelegd zal worden“.

En hoe wij ook mogen oordeelen over het Protestantisme dezer eeuw in Frankrijk, onze Vorstin verloochent haar afkomst niet bij de herdenking van den 400-jarigen geboortedag van Gaspard de Coligny.

„Als afstammelingen van den Admiraal de Coligny, stel ik er prijs op met u op dezen herdenkingsdag hulde te brengen aan de nagedachtenis van den grooten Hugenoot en den grooten Franschman, die Mijn voorzaat is, wiens geloof het erfdeel is van allen, die in Christus gelooven.“

„Hoewel gestorven spreekt hij nog tot ons; hij hield stand als ziende den Onzienlijke“.

Ik bid God, dat het geloof, dat de kracht van zijn leven uitmaakte, bij toeneming onze steun en sterkte zij“.

Zoo duidelijk doen uitkomend Haar overtuiging, weet deze Oranje ook juist ruim en vol eerbied tegenover de fouten van het verleden te staan.

Wat onder de regering van Haar Vader in 1872 tot een twist werd tusschen Rome en Dordt, was in 1922 een eensgezinde herdenking. Eén April, eeuwfeest van de inname van Den Briel, werd ondanks Gorkumsche martelaren en inquisitie-wreedheden door een ieder herdacht. Op het Oude Plein sprak zij:

„Den Briel, eersteling der Nederlandsche vrijheid;

Nederland, heid groot

Wij gede dat de inn en nog her

Aan on welke onze toekomst tradities w bouwende vernieuwim oude vader

Meelev oorlog oer zij door t

„Van ho van uw lew slagen; ho gelaat gele moed, uw leed! Ik w huis, is uw

Het hoc leum is h tauratie v in het pr persoonlijk sterk naar

„Mijn v van hetge geesteskin Het ware eeren, of l Gods werk Godsbestie sproot, in gesteld tot van den st ten.

Te zame trouw, die den sterv heeft zich alleen in l allen nog z heden reik geschieden tegen vree den die w allen binne de groote bied mag h held brach roeping te hebben da en voor de legd, zoow gezin der Vader des blijven, on door hem g een groot w weg van l de hulp va „Wees een Maar kes terland, ric watersnood een heenw levensnood

„de krac door geme den waters onzer dijk van Mij willen vere De radio taot tussel klank van nen wij da „in ons c hoogeren l Maar ge mondelinge naar den C „Welk e niet in on licht, dat z Onze tijc geloof.

Het Ker waagt het Vertrouw lijke geme Zóó wro ieder kruis gedragen,

Oorlog d in handen. thans in d den we n vorstin. Zij „Op die vergeten g